

ALEXANDER COHEN, *Uitingen van een Reactionnair* (1896—1926), voorafgegaan door een schets van den persoon des schrijvers door een zijner vrienden, met een portret naar een teekening van Kees van Dongen, Baarn, Hollandia-Drukkerij, 1929.

„Ik had nog nooit iemand ontmoet zooals Alexander Cohen. Hij maakte op mij den indruk van een opborrelende, spuitende fontein. Zijn verhalen over zichzelf en over zijn looze streken in verleden, heden en toekomst, mengsels van bekorende pralerij en innige menscheijkheid, ontroerden en amuseerden mij tegelijk. Ik voelde dat ik heelemaal gewonnen was. . . .

Aldus „een zijner vrienden” — die zich xxx noemt — over „den persoon des schrijvers.” En verderop:

„Wie zoo subjectief van aard is heeft altijd, naast iets vrouwelijks, iets kinderlijks, het autoritaire in zich. Maar is hij goedhartig, zooals Cohen, dan neemt deze heerszucht een ridderlijken vorm aan. Cohen is verder ijdel als een meisje, en fier als een vechtgeneraal. En slim is hij ook, en scherp van begrip, als de beste exemplaren van zijn oud en talentrijk ras. Ik weet niet of uit het bovenstaande (dat is dan: de geheele inleiding. H. R.) voldoende blijkt, dat de prikkel die Cohen het verst drijft ontstaat door contact met het inhumane. Het is, au fond, altijd de onmenscheijkheid in haar tallooze vormen, waartegen hij strijd voert.”

Wat zal ik hier eigenlijk nog bijvoegen? Mijn indrukken, uit de lectuur van dezen vreemdsoortigen bundel opgedaan, kloppen wel ongeveer met mijn citaten uit de „schets van den persoon” Cohen, die aan zijn „Uitingen” vooraf gaat. Ik neem gaarne aan dat deze vriend van xxx in den omgang een zeer beminnelijk man is. Geestige en levendige menschen zijn, als ze niet ál te druk doen, gewoonlijk prettig gezelschap. En humaniteit is een prachtige eigenschap — vooral bij lieden die er niet te zeer mee te koop loopen. Nu, het zou inhumaan zijn, den heer Cohen van dit laatste te beschuldigen. Vooral waar hij het over de Duitschers heeft, moet men zich zijn menscheievende uitingen wel stevig herinneren om aan die, zoo op den voorgrond geschoven, humaniteit van hem niet een beetje te gaan twifelen. . . . En ja, dan vindt men ook op-eens dat deze geestige en levendige man soms wél wat al te druk doet. Men is plotseling geneigd in zijn „reactie” vooral een „terug naar Multatuli” — en de Multatulianen! — te zien, met al de onplezierige herinneringen aan dat visioen verbonden. Want is Cohen, ex-anarchist, inderdaad politiek-reactionnair? Ik geloof er niet veel van. Ik denk dat de werkelijke reactionnair zich met hem niet erg op hun gemak zouden voelen.

En dan wou ik ook nog wel even vragen: was er nu heusch zooveel in deze geestige journalistiek dat een degelijke en duurzame boekuitgaaf wet-tigde? Ik kan het niet helpen, maar een verzameling als deze doet mij altijd denken aan een, meestal wat stoffige en muffige, doos met. . . . opgeprikte vlinders. Ze waren toch zoo mooi — toen ze nog leefden! H. R.